

SAMENVATTING

WIJKAANPAK DE PAS

De gemeente, De Woonplaats en wijkbewoners hebben de handen ineen geslagen om de wijk De Pas leefbaarder en toekomstbestendig te maken. Het project is een pilotproject voor omgevingsgericht werken waarbij kennis wordt opgehaald en dialoog wordt aangegaan met wijkbewoners en ketenpartners. Met dit project probeert de gemeente Winterswijk in samenwerking met woningeigenaren (o.a. De Woonplaats) een andere werkwijze (van buiten naar binnen en van binnen naar buiten) en gedachtengoed (Omgevingswet) te introduceren. Bij alle betrokkenen proberen we bewustwording te creëren. Door samen te denken en te doen is wijkontwikkeling geen blauwdruk meer van de overheid maar een interactief proces waar bewoners centraal onderdeel van uitmaken.

EEN MIDDEL OM DE WIJK DUURZAAM, GEZOND EN TOEKOMSTBESTENDIG TE MAKEN

De komende jaren gaan wij aan de slag met het verbeteren / herstructureren van de wijk de Pas. Hiervoor zijn plannen en budget. Met behulp van de erfgoeddeal willen wij een "plus" toevoegen aan dit werk: door te onderzoeken hoe wij de cultuur- en erfgoedwaarden van een bloemkoolwijk kunnen gebruiken als middel om de wijk duurzaam, gezond en toekomstbestendig te maken.

We hebben het dan concreet over de volgende waarden:

1. de kenmerkende structuur van de bloemkoolwijk (complexe structuur, alledaagse kwaliteit, veelvormigheid, menselijke maat, veel groen)
2. de kenmerkende karakteristieken van het woonerf (kleinschalige hofjes, verkeersluw, veel speelplaatsen, veilig, de straat als huiskamer)
3. de kernwaarden van het leven (sociaal, elkaar ontmoeten, zorgen voor elkaar, gezelligheid)

Deze waarden willen wij op een eigentijdse manier inweven in de perspectieven die wij gaan ontwikkelen rond drie maatschappelijke opgaven die spelen in de wijk:

1. Een klimaatbestendige wijk - herinrichting openbare ruimte (verdroging, hittestress)
2. Een duurzame wijk - woningen en de (openbare)buitenruimte verduurzamen (energiebesparing, nieuwe energiebronnen, levensloopbestendige woningen)
3. Een zelforganiserende wijk - opvangen van de krimp, sociaal-economische problematiek (demografische ontwikkeling, woonopgave, zorg en gezondheid, vergrijzing, verrommeling)

DRAAGVLAK

Om deze perspectieven invulling te geven gaan wij samen met bewoners werken aan een stedenbouwkundige visie op drie schaalniveau's wijkniveau, buurtniveau en straatniveau (hofjes). Dit zal een zoektocht zijn waar we met bewoners samen gaan ontwerpen. Draagvlak is daarbij een belangrijke voorwaarde voor succes. Daarom zullen wij naast het maken van een visie, ook meerdere (kleine) projecten in de wijk gaan draaien om bewoners mee te nemen in het proces van ontwikkeling. Dit helpt ons om aan de slag te gaan met community building waarmee we de sociale cohesie, ontmoeting en sociaal ondernemen in de wijk willen ontwikkelen.

Wij gebruiken voor deze zoektocht de procesaanpak van de All inclusive wijk (zie bijlage I). Welke we verwerkt hebben in een ontwikkelstrategie (die tevens functioneert als ons projectplan, zie bijlage II).

Een belangrijk onderdeel van de aanpak is het maken van "het verhaal van de wijk". We willen dit doen met behulp van storytelling. Kunnen we bijvoorbeeld aan de hand van foto's, films en verhalen van de inwoners de kenmerkende waarden van het leven in een bloemkoolwijk benoemen en op basis van dit materiaal een nieuw perspectief schetsen?

EXPERIMENTEN

Wanneer we oorspronkelijke waarden als *autoluwe hofjes* of *de straat als huiskamer* willen terugbrengen, zal dit fysieke structuurverandering (anders inrichten) en sociale structuurverandering (anders organiseren) in de wijk met zich meebrengen. We willen deze nieuwe perspectieven nadrukkelijk samen met de huidige inwoners ontwikkelen. Hiertoe zullen wij een aantal experimenten met partners en inwoners in de wijk gaan organiseren, bijvoorbeeld rond parkeren, zorgen voor elkaar of de energietransitie (afkoppelen aardgas). Het kenmerk van een experiment is dat het altijd een sociale en/of fysieke structuurverandering teweeg brengt. Een experiment kan daarmee dus van invloed zijn op het stedenbouwkundige plan die wordt ontwikkeld voor de wijk.

LEREN, KENNISDELEN EN DIALOOG

Onze werkwijze maakt dat wij de komende tijd veel gaan leren, kennis gaan opdoen en gaan delen over integrale samenwerking en het terugbrengen van erfgoed hierin. Het gehele project is een pilot en nieuw voor ons. We denken dan ook dat deze pilot een belangrijke pijler kan zijn voor andere gemeenten en corporaties die met wijkontwikkeling aan de slag willen. Daarmee hopen we dan ook een voorbeeld te kunnen zijn voor andere overheden, bedrijven en organisaties en een meerwaarde te bieden.

Rondom leren en kennisdelen hebben wij doelen geformuleerd:

1. METHODIEKONTWIKKELING

Wanneer wij helder kunnen benoemen hoe je de karakteristieken van een wijk kunt benutten bij het verduurzamen en toekomstbestendig maken van een wijk, is dat ook waardevol voor de verduurzaming van andere wijken in Winterswijk (en zelfs Nederland!). Zoals gezegd is het project De Pas een pilot die kennis, ervaring en inzicht moet opleveren voor het - op termijn - verduurzamen en toekomstbestendig maken van alle wijken in Winterswijk (en op den duur in Nederland).

2. KENNISDELEN MET ANDERE BLOEMKOOLWIJKEN IN NEDERLAND

Met name andere bloemkoolwijken in Nederland zullen mogelijk interesse hebben in onze aanpak. Ook hier willen wij kennis delen, bijvoorbeeld op bijeenkomsten van VNG, Leefbaarheidsalliantie, etc. Maar ook door wijkwandelingen, een inspiratie dag en workshops te organiseren.

3. EDUCATIEPROGRAMMA

Ook intern leren is belangrijk. Integrale samenwerking zal steeds belangrijker worden als gevolg van de Omgevingswet en de energietransitie (aardgasvrije wijk). Hiertoe willen wij een educatieprogramma voor management en medewerkers van de gemeente en partnerorganisaties organiseren.

4. LEEROMGEVING ERFGOEDDEAL

Vanzelfsprekend willen wij onze kennis ook graag met u delen. We zullen samen nader afstemmen wat hier nodig en wenselijk is. De ontwikkeling van een uitrolbare methodiek voor het gebruik van specifieke erfgoedwaarden om een wijk duurzaam en toekomstbestendig te maken, is hier zeker een onderdeel van.

HOE ERFGOED KAN BIJDAGEN AAN EEN TOEKOMSTBESTENDIGE WIJK - EEN VOORBEELD

Wanneer je mensen vraagt naar de kenmerken van een bloemkoolwijk uit de jaren '70 en '80 dan noemen veel mensen het gebruik van bielzen in de tuinen en in de openbare ruimte. Eigenlijk was dit een circulair project avant la lettre. Het waren de oude bielzen die onder de spoorrails lagen en vervangen moesten worden. Ze werden hergebruikt door hippe hoveniers die in die tijd tuinontwerpen maakten met bielzen, zitkuilen en grinttegels. Die bielzen waren niet echt milieuvriendelijk: ze zaten vol olie en teer. Maar het idee van hergebruik van materialen bij de herinrichting van De Pas a la de bielzen is een interessante gedachte.